

3.2.1 Téma č. 4 (Nesouhlasící jednotlivec v demokratické společnosti)

Téma navazuje na příběh o krysařovi a zabývá se tím, co může dělat jedinec nesouhlasící s rozhodnutím většiny?

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

Žáci ve skupinách či ve dvojicích napíší dopis, kterým se budou snažit přesvědčit krysaře, aby je ušetřil. V závěru si žáci zopakují možnosti projevení nesouhlasu jednotlivce – co může dělat občan, když s určitým rozhodnutím nesouhlasí: individuální podnět státní správě, medializace, petice, demonstrace, ombudsman, žaloba správnímu soudu.

Metody

Skupinová diskuze, samotná hra, práce ve skupinách/práce ve dvojicích

Pomůcky

A4 arch pro skupiny a psací potřeby

Podrobně rozpracovaný obsah

Rozehřívací aktivity (5 min)

Předtím, než začneme pracovat, se s žáky trochu protáhněte pomocí následujících aktivit:

Žáci vytvoří sami dvojice. Hrají chvíli kámen, nůžky, papír. Pokud někdo přebývá, zapojí se i učitel.

Maso – jeden z dvojice natáhne ruce, druhý dá ruce za záda a pak se snaží trefit do rukou toho druhého, musí se mu přitom dívat do očí. Každý má na trefení 3 pokusy, pak se role prohodí.

Vyprávění naráz – až se řekne „Ted“, každý z dvojice začne vyprávět nějaký příběh. Musí se přitom dívat druhému do očí. Ten, kdo první uhne očima nebo přestane vyprávět či se rozesměje, prohrává.

Jo! Ne! Snažíme se přemluvit druhého ve dvojici, aby řekl ano. Můžeme ale používat pouze slovo „Jo“ a druhý může používat pouze slovo „Ne“. Pak se prohodíme. Reflexe: Co je lepší, říkat jo nebo ne? Co je na tom složité? Následuje varianta, místo „jo“ říkáme: „Půjč mi dvacku.“

Reflexe: Jak se snažíte přemlouvat? Co používáte? Následující aktivity budou také o přesvědčování.

Jak přesvědčit krysaře, aby nás ušetřil (15 min)

Žáci si sednou do kruhu a učitel s nimi diskutuje:

- Jsou nějaké věci, na které by člověk nepřistoupil?
- Máte něco, co je pro vás důležité, co byste za žádných okolností nechtěli ztratit?
- Co může dělat jedinec, když nesouhlasí se společným rozhodnutím? Co může dělat, když za něj rozhodne většina, rozhodne proti tomu, co by chtěl on? Například když nesouhlasí s rozhodnutím ve městě Hameln?

Rozdělte žáky do skupin po čtyřech a zadejte jim, aby vymysleli a sepsali dopis pro krysaře, kde ho chtějí požádat, aby je ušetřil trestu. Píšete mu z pozice těch, kteří ho nechtěli podvést. Píšeme mu den

předtím, než má pro nás vyhnat krysy z města. Dopis musí obsahovat oslovení, ukončení a 5 vět – důvody, proč by zrovna nás měl ušetřit trestu.

Až dopisy sepiší všechny skupiny, předají je učitelovi a ten je postupně přečte. Skupiny, které nejsou autory dopisu, si přitom promýšlí důvody, proč by krysař mohl dopis, nabídku přijmout.

Rozhovor s krysařem (15 min)

Na základě dopisů si krysař k sobě pozve zástupce z každé skupiny. Každá skupina vybere jednoho člena, který bude hrát krysaře, a jednoho, kdo bude zástupcem těch, kteří psali dopis a připraví rozhovor mezi krysařem a zástupcem skupiny – vymyslí argumenty, proč by je měl krysař ušetřit. Pak bude následovat sehračka rozhovoru krysaře s tím, kdo jej žádá o prominutí trestu. Pozor: krysaře, ale bude hrát vždy vybraný člen z jiné skupinky, rozhoduje se sám, zda trest promine nebo ne.

Skupiny mají cca 10 minut na přípravu. Poté nechá učitel začít skupinu, která chce.

Reflexe

- Zopakujte s žáky možnosti jednotlivce, jak se může v demokratickém režimu bránit rozhodnutí většiny – prostřednictvím Institutu Veřejného ochránce lidských práv či se může obrátit na soud. Použijte k tomu podklady pro žáky, které s nimi projděte.

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Aktivity navazují na Příběh krysaře. Cílem hodiny je nácvik přesvědčování a rozhodování v rámci skupiny.

Metody

Práce ve skupinách, samotná hra, skupinová diskuze

Pomůcky

Žádné

Podrobně rozpracovaný obsah

Přesvědčování o odchodu z města (15 min)

Žáci zůstanou ve skupinách z předchozí hodiny nebo se znovu rozdělí do skupin po čtyřech.

Ať už dopadly rozhovory s krysařem jakkoliv, žáci se nyní vžijí do situace, kdy se podařilo s krysařem vyjednat, že skupinky mohou z města odejít. Každá skupina opět vybere ze skupiny jednoho člověka, zástupce, který/á se jako první od krysaře dozví, že může jeho skupina odejít, ale musí odejít ihned. Tento člen skupiny pak musí ostatní přesvědčit, aby odešli rychle z města.

Z každé skupiny půjde k učitelovi jeden vybraný člen. Tito žáci se pak společně domlouvají, jak přesvědčí ostatní ve své skupině, aby odešli z města. Ostatní ve skupinách jsou členové rodiny, komunity, kteří ale nechtějí z města odejít. Než se připraví poslové od krysaře, promyslí si argumenty, proč nechtějí odejít. Když jsou všichni připravení, pošle učitel do každé z těchto skupin posla od krysaře – žáka, který ale nebyl předtím součástí skupiny. Než učitel jednoho žáka vybere a pošle do skupiny,

zavřou ostatní oči. Na povel je zase otevřou, a pak mohou poslové začít přesvědčovat skupinu, mají na to 3 minuty.

Reflexe:

- Jak se povedlo skupinu přesvědčit?
- Proč se nepodařilo skupinu přesvědčit?
- Existuje starý příběh o lidech, kteří žijí v jeskyních. Ti lidé věří, že svět existuje jen v těchto jeskyních. Jeden z nich vyjde ven a zjistí, že je tam jiný svět, a snaží se přesvědčit ostatní, aby také vyšli ven, ale ti mu nevěří. Nakonec ho zabijí. Být tím, kdo se snaží dělat věci jinak, není jednoduché.

Reflexe projektového dne

- Žijeme ve společnosti, kdy máme možnost říct ne, máme možnost se rozhodnout za sebe. A záleží na nás, jak s tím naložíme.
- Ve středověku byla tato možnost velmi omezena. O poddaných rozhodoval jejich panovník – o stěhování, o sňatcích.
- Dnešní aktivity souvisely hodně s tématem svobody. Cítíte se svobodní?
- Jaká je výhoda, když je člověk nesvobodný? Když za něj rozhoduje někdo jiný? Jsou v tom nějaké výhody?
- V současné době se mohu snažit něco změnit, ale zároveň to mohu nechat na jiných, a je na nás, jak se rozhodneme. V dalších aktivitách se budeme zabývat současnými příběhy lidí, kteří se jako jednotlivci snažili něco změnit.

